

▶ ZÁMEK A PODZÁMČÍ

MĚSTSKÉ
TURISTICKÉ
TRASY

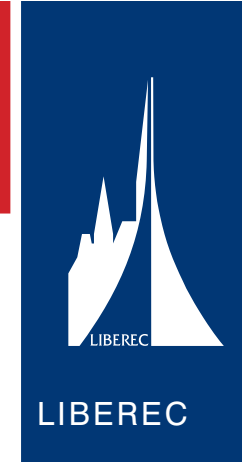

LIBEREC

▶ ZÁMEK A PODZÁMČÍ

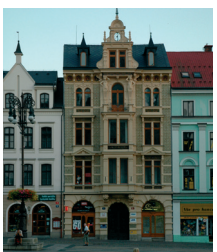
MĚSTSKÉ
TURISTICKÉ
TRASY

Radnice

Hlasiwetzův dům

Domy na náměstí

Zámek

Grandhotel Zlatý lev

Goltzova vila

Náš výlet začíná na nám. Dr. E. Beneše před neorenesanční budovou **radnice**. Před radnicí stojí Neptunova kašna se zajímavou historií. Stála zde od r. 1823 do r. 1929, kdy byla nahrazena novou s postavou Prométhea, ta však byla po druhé světové válce odstraněna a od té doby bylo náměstí prázdné. Původní kašna se sochou Neptuna na delřínu byla přemístěna na Nerudova náměstí, kde pomalu chátrala. Současná kašna je věrnou kopií té z roku 1823 a na náměstí před radnicí byla vrácena v létě 2010. Pozoruhodný je dům čp. 1 úplně vlevo v řadě domů proti vchodu do radnice, jedná se o **Hlasiwetzův dům** – kdysi v něm míval lékárnu příbuzný slavného jizerskohorského Fausta, horského doktora Eleazara Kittela (1703-1783). Dům své jméno získal po Filipu Hlasiwetzovi, který si vzal Kittelovu dceru.

Jednou z nejkrásnějších neorenesančních staveb ve městě je **dům čp. 4**. Za povšimnutí stojí nejen jeho zlatá fasáda, ale také kovářská práce na mříži v bráně. V přízemí vedlejšího domu je obchod s kávou a čajem s původním interiérem a právě zde byl na začátku 20. století umístěn první stroj na pražení kávy ve městě.

Vydáme se ulicí kolem Hlasiwetzova domu do Moskevské ulice, ihned ale zahneleme doleva do ulice Felberovy, jejímž klenotem je na pravé straně **budova spořitelny čp. 12**. Je dílem vídeňských architektů a již od svého postavení r. 1891 jsou v ní poskytovány finanční služby. Zvenku i uvnitř je honosně a luxusně zdobena, za povšimnutí stojí také parčík vlevo. Ještě než přejdeme rušnou křižovatku, jistě si všimneme červenobílé budovy **libereckého zámku** s dominantní kaplí s měděnou věžičkou. Redernské křídlo, na které se díváme, nechali v 80. letech 16. století postavit bratři Melchior a Christoph z Redernu. V 18. století došlo k přestavbě, při níž byly odhrazeny sklepy a proto je nyní vstupní portál v prvním patře budovy. Kapli a další části zámku nechala postavit vdova po Melchiorovi, mezi Liberečany oblíbená Kateřina z Redernu. Od 19. století šlechta v zámku nepobývala, sloužil jako úřední prostor a chátrala. Po rekonstrukci v 80. letech 20. století zde firma Skloexport zřídila vzorkovnu a zámku se říká Skleněný zámeček. Zámek je veřejnosti nepřístupný.

Přejdeme křižovatku a podél kaple se vydáme nahoru Gutenbergovou ulicí. Po levé straně stojí obrovská secesní budova **Grandhotelu Zlatý lev**, ze začátku 20. století. Svého času byl mezi nejlepšími hotely Rakousko-Uherska, hostil např. císaře Františka Josefa I., celou řadu prezidentů, kosmonauta Jurije Gagarina, polárníka Roalda Amundsena nebo atleta Emila Zátopka. Proti vstupu do hotelu se rozkládá veliký park, kde jsou mimo jiné vysázeny květiny z partnerských měst Liberce. Krokusy z holandského Amersfoortu a růže z německého Augsburgu.

Vystoupáme Gutenbergovou a pokračujeme rovněž po Jablonecké ulici. I když se budeme během chvíle vracet, neměli bychom tuhle „zacházku“ opominout. V Jablonecké ulici nás po levé straně zaujme Sokolovna a vpravo stojí za povšimnutí veliká **Goltzova vila čp. 7**. Pro rodinu továrníka a obchodníka Otto Goltze ji postavil roku 1912 drážďanský architekt Bitzan. Goltzovi byli Židé a museli na začátku války dům opustit, po válce dům sloužil jako mateřská škola. Nový majitel nechal památkově chráněnou vilu po roce 2000 opravit do dnešní podoby.

Přes ulici vedle Goltzovy vily stojí budova Střední průmyslové školy textilní, na pamětní desce vedle vstupních dveří si můžeme přečíst, že zde studoval maďarský básník **Miklós Glatter - Radnóti** (1909-1944), který v Liberici žil a byl zastřelen nacisty v Maďarsku roku 1944.

Vlevo nad křižovatku stojí komplex bývalého kláštera voršilek s kostelem Božího srdce páně, klášter je dnes využíván jako poliklinika. Směrem dolů od textilní školy je přes parčík se zrcadlovým Památníkem obětí komunismu vidět nejhonosnější rodové sídlo v Liberici z přelomu 19. a 20. století – **Liebiegova vila**, kde dnes sídlí část libereckého magistrátu. Vilu v historizujícím stylu si nechal postavit liberecký rodák baron Theodor von Liebieg (1872-1939). Budova se stavěla na etapy od roku 1897 až do roku 1911. Charakteristické pro vilu či zámeček, chcete-li, je snaha o zdů-

Liebiegova vila

U Dvou sfing

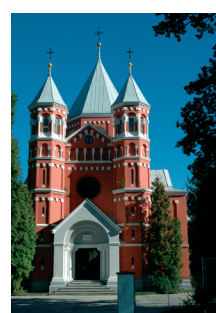
Bergerův dům

Dům čp. 89

Anenský dvůr

Kostel sv. Vincence z Paoli

raznění bohatství, urozeného původu a záliba v historii a starožitnostech spojená s nejnovějšími technickými vymoženostmi té doby. Na domě je pamětní deska na počest 100 let automobilismu, neboť vůbec první vůz přivezl do Čech právě Theodor von Liebieg, vášnivý automobilista.

Avizovaná zacházka je u konce a my se můžeme vrátit zpět na křižovatku a dále projít Komenského ulicí podél parku až na náměstí Českých bratří – do samého srdce bývalého Kristiánova města. Tato městská čtvrť byla založena hrabětem Christianem Filipem Clam-Gallasem na konci 18. století. Z původní zástavby se zde dochovaly některé klasicistní domy.

Téměř na rohu s Komenského ulicí při vstupu na náměstí, po naší pravé ruce, stojí za povšimnutí krásný dům **U Dvou sfing čp. 35** z roku 1796, kde dnes sídlí fara Církve československé husitské. Uvnitř je výstavní síň Boženy Němcové (1820-1862), která zde v Kristiánově žila v roce 1850. Upomínkou na tuto významnou českou spisovatelku je i pomník v parčíku uprostřed náměstí a pojmenování jedné z ulic. Na protilehlé straně svažitého náměstí stojí citlivě opravený **dům čp. 25**, ozdobený motivy čtyř ročních období: jaro - orba, léto - žně, podzim - vinobraní, zima - káčení stromů. Uprostřed náměstí stával evangelický kostel, který byl ale pro svou zchátralost v 70. letech 20. století bohužel zbourán.

Z náměstí vyjdeme ulicí Boženy Němcové podél mohutné secesní bankovní budovy čp. 36 do ulice 8. března. Za připomínku stojí ještě fakt, že právě v ulici Boženy Němcové se narodil německý hudební skladatel **Kamillo Horn** (1860-1941), který skládal písně na verše v libereckém nářečí. V Liberici i zemřel a je zde pochován.

Na ulici 8. března odbočíme doleva a projdeme ulicí, kde snad každý dům je památný. Po pravé straně stojí neorenesanční bankovní budova čp. 22, hned vedle je **Schmidtův dům**, kde za prusko-rakouské války v r. 1866 pobýval Otto von Bismarck. Číslo popisné 19 nese dům, který býval původně hotelem Zlatý lev, právě zde jeho tehdejší majitel vydělal na stavbu honosného hotelu, který jsme již viděli. Ubytován tu byl Bedřich Smetana i Jan Neruda. Levá strana ulice je také lemovaná klasicistními domy v původní podobě. Za pozornost stojí **Bergerův dům čp. 15** s velkým obloukovým portálem, byl postaven roku 1791 stavitelem Kunzem pro obchodníka se sukrem Bergera. V poválečném období zde sídlila slavná tiskárna Severografia. Než začneme klesat Lipovou ulicí, povšimneme si ještě vpravo výstavního domu s okrovou fasádou **čp. 89**, který má úplně nahoře ve štítu loďku.

Nezvyklou trojúhelníkovou budovu pod námi, na křižovatce několika ulic vedle terminálu MHD, nazvanou **Anenský dvůr** postavil synovec libereckého rodáka Josefa Proksche (1794-1864), českého hudebního skladatele a pedagoga (jeho žákem byl i Bedřich Smetana). V přízemí s vchodem podpíraným dvěma atlanty byla prodejna klavírů. Právě před tímto vchodem odbočíme doleva a podél tramvajových kolejí přejdeme na druhou stranu frekventované ulice Dr. M. Horákové. Pak koleje opustíme a začneme stoupat ulicí Na Perštýně, kudy kdysi vedla zemská stezka ku Praze. V nejprudším kopci stojí nalevo fara – **dům U Pelikána čp. 243**. Klasicistní stavba je ozdobena reliéfem pelikána, který svými vnitřnostmi krmí mláďata. Tento symbol rodičovské lásky se často objevuje na fasádách libereckých domů.

Na vršku kopce, jenž byl dříve Šibeničním vrchem, stojí červený **kostel sv. Vincence z Paoli**, nechala ho postavit zbožná baronka Liebiegová. Pod kostelem, kde dnes stojí moderní stavby, původně stávalo první sociální bydlení v Liberici, Liebiegův dům pro textilní dělníky. Na samém vrcholu kopce při cestě stojí **socha sv. Jana z Nepomuku**, postavená zde r. 1731 jako památka na ukončení stávky libereckých plátenických tovaryšů.

Na křižovatce za sochou odbočíme vlevo a vydáme se ulicí U Krematoria přes most do Liebiegova městečka. Pokud bychom se na křižovatce odbočili doprava, došli bychom k mohutné budově libereckého **Krematoria**. To bylo v secesním slohu postavené v letech 1915-1917, kuriózně

Krematorium

Náměstí Pod branou

Dům U zeleného stromu

Naivní divadlo

v době, kdy rakousko-uherské úřady ještě nepovolovaly pohřby žehem.

My ale jdeme přes most, na konečné autobusu se držíme vlevo a vstoupíme Mikulášskou ulicí do jiného světa, přímo do středu **Liebiegova městečka**, budovaného od začátku 20. století pro zaměstnance největší liberecké textilní továrny. Dlážděné náměstí, na kterém stojíme, se jmenuje Pod Branou. Hlavní vstup na náměstí, dům s branou, odděluje tuto část města od moderního a rušného sídliště Broumovská. Dům je zdoben reliéfem sv. Jiří zabíjejícího draka a pískovcovým znakem města na klenáku v bráně. Domy na náměstí jsou postaveny v duchu původní liberecké tradice, mají hrubou stříkanou omítku nebo imitaci hrázdění.

Sejdeme dolů a kolem **domu čp. 419 s pelikánem** se vracíme Svatoplukovou a Klicperovou ulicí zpátky do centra. Ve spodní části Klicperovy ulice míjíme po levé straně opravenou požární zbrojnicí, za níž je nově obnoven vstup do podzemního krytu Liebiegovy továrny. V poslední zatáčce pohlédneme napravo, do míst, kde kdysi stával rozlehlý tovární komplex někdejších Liebiegových závodů a později Textilany. Všimneme si Harcovského potoka, který na chvíli vykoukl pod úroveň ulice, a pokračujeme doleva rovněž zpátky do nejrušnější části města k Anenskému dvoru a terminálu MHD. Dojdeme opět pod atlanty podpírající Anenský dvůr a pokračujeme rovněž Moskevskou ulicí.

Těsně za tramvajovými kolejemi a přímo naproti vjezdu do podzemních garáží Paláce Syner stojí klasicistní **dům U Zeleného stromu** z r. 1787, kdysi špičkový hostinec. Na tomto místě stála hospoda již někdy ve 13. století, kdy u zdejšího brodu zastavovali kupci na své cestě do Saska. Dům dostal název podle svého domovního znamení – zeleného stromu.

Přejdeme Revoluční ulici a tak jako kdysi kupci stoupáme Moskevskou ulicí na náměstí k radnici. Moskevská ulice je zajímavá nejen svými neorenesančními domy, ale také tím, že právě zde žil známý herec a komik **Vlasta Burian** (1891-1962), v čp. 20 se narodil malíř a betlemář **Jakob Ginzel** (1792-1862), mimo jiné autor obrazů pro kostel ve Vratislavicích.

Budova dnešního světoznámého **Naivního divadla** původně sloužila německé knihovně. Úplně nahoře vlevo, těsně před vstupem na náměstí, je v klasicistním domě z roku 1800 restaurace, kde se již od roku 1912 čepuje pilsenské pivo chlazené ve sklepích vysekaných v liberecké žule.

ODKAZY

Slavné vily Libereckého kraje – P. Halík & kol.; Liberec – Turistický průvodce po městě a okolí – M. Řeháček, Ještědské květy – O. Simm, M. Sekyra; Liberec ve fotografii – R. Karpaš, M. Drahoňovský

www.ikalbc.cz; www.zlatylev.cz; www.fotohistorie.cz; www.liberec.cz